

Barraca

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Racó de les Tines - Serra de Puig Gili
Alçada: 407

Coordenades:

Latitud: 41.69789
Longitud: 1.90582
UTM Est (X): 408955
UTM Nord (Y): 4616813

Classificació

Número de fitxa 08182 - 201
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: La barraca està molt ben realitzada i caldria recobrir correctament la llosa de tancament de la volta perquè no s'hi filtri aigua i ensorri la barraca. Fa relativament poc que el bosc s'ha podat i les restes vegetals no s'han triturat, sinó que s'ha deixat in situ.

Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A0020002600000OE
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 31/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada a mà esquerra del camí que va de les Tines del Ricardo a les Balmes Roges, abans d'arribar al coll del Puig Gili. Està construïda en unes antigues terrasses de vinya i envoltada per un bosc de pi blanc (*Pinus halepensis*), cirerer d'arboç (*Arbutus unedo*) i brolla de romaní amb matabou (*Bupleurum fruticosum*). És de planta quadrangular amb cúpula troncocònica, i mesura de 4,50 metres de façana per 4,20 metres de costat, respectivament (mides preses a l'exterior). Està aixecada retallant un marge per donar estabilitat a la barraca. La coberta està construïda amb la tècnica de la falsa volta amb la clau de volta ben visible. Conserva gairebé tot el voladís que la protegeix de les filtracions d'aigua. El cobriment exterior és de terra lligada amb pedruscall on hi creixen crespínells. El gruix dels murs és de 0,70 metres. Els brancals o muntants estan lleugerament desbastats, calçats amb pedruscall de mida mitjana i petita en forma de falca. Són verticals i tenen dues llindes planes. La porta d'entrada està ben centrada en relació a l'eix vertical de la façana; mesura 1,42 metres d'alçada per 0,85 metres d'amplada. Disposa de dues obertures, a mena d'espitlleres, a la façana orientada al nord i a l'oest, respectivament, que permeten la ventilació i l'entrada de la llum. A l'interior, conserva un tinell de la mida d'un càntir. Destaca per l'alçada, tres bigues de fusta encaixades a la roca que com un altell servien per a fer-hi el jaç al qual s'hi accedia amb una escala de fusta. La barraca està orientada al sud.

Observacions:

Aquesta barraca no consta a l'inventari del web de l'Observatori del Paisatge.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

